

Список використаних джерел та літератури

1. Гриценко А. П. *Всесвітня історія. 11 клас. Стандартний та академічний рівні*. Харків : Вид. група «Основа», 2017. 80 с. (Серія «Мій конспект»).
2. Гриценко А. П. *Хрестоматія зі всесвітньої історії. 11 клас. : в 3 ч. Частина III*. Харків: Вид. група «Основа», 2012. 110[2] с. (Б-ка журн. «Історія та правознавство». Вип. 12 (108)).
3. Гусев Ю., Белікова Н. *Зарубіжний досвід проведення економічних реформ у країні та її регіонах*. *Бізнес Інформ*. 2015. № 10. С. 46–52.
4. Неклеса А. *Сутнісна характеристика економічного зростання. Ефективна економіка*. 2016. № 10. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2016_10_39 (дата звернення 13.11.2023).
5. Оголь Д. *Економічне зростання: сутність, якість і стійкість*. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. № 2. С. 67-72.
6. Шморгун О. *Економічна інноваційність у стадіально-цивілізаційному вимірі. Філософія фінансової цивілізації: людина у світі грошей*. Матеріали III Міжнародних філософсько-економічних читань, 25–26 травня 2010 року, м. Львів. С. 76-88. URL: <https://elibrary.ivinas.gov.ua/2947/> (дата звернення 13.11.2023).
Наук. керів.: Петренко Н. М., доктор філософії

Козлова Ірина

ПЕРШІ ЖІНКИ-ЧЛЕНИ ПАЛАТИ ГРОМАД У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ (1918 – 1939 РОКІВ)

У статті досліджено участь перших жінок у парламенті Великої Британії в період 1918–1939 рр. Проаналізовано політичну активність жінок-політиків і їх вплив на законодавчу роботу Палати громад. З'ясовано основні зміни в парламенті, які запровадили перші жінки-політики. Окреслено конкретні досягнення та проблеми, з якими стикалися жінки-парламентарії в цей період.

Ключові слова: *Велика Британія, жінки-політики, суфражистки, парламент, Палата громад, Палата лордів, закони, акти, памфлети.*

Постановка проблеми. На сьогоднішній день у британському суспільстві існує ще достатня кількість проблем, пов'язаних із забезпеченням гендерного рівноправ'я. Дослідження процесу боротьби жінок за розширення своїх прав і можливостей відбувались у декілька етапів, де досягнення позитивних зрушень супроводжувались значними труднощами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Глибоке переосмислення статусу жінок у суспільстві було започатковане працею С. де Бовуар «Друга стать» (1949 р.). Пізніше Дж. Бенкс та Р. Флетчер проаналізували шлюбно-сімейні відносини британських жінок. У 90-х рр. ХХ ст. вийшли подібні за тематикою праці М. Фуко, Дж. Батлер. Чи не найбільше зробив американський історик Е.Т. Аллен, котрий здійснив детальний історичний аналіз еволюції становища жінок Великої Британії, Франції, Німеччини ХХ ст. Нині напрацьовань науковців-сучасників не так і багато, тому історикам є над чим працювати.

Мета статті полягає в з'ясуванні різних аспектів діяльності перших жінок-членів Палати громад Великої Британії 1918–1939 рр.

Виклад основного матеріалу. У 1918 р. британські жінки завдяки Акту про народне представництво [6, с. 110 - 111] отримали можливість долучитися до участі в політичних переговорах, якою вони відразу скористалися на найближчих виборах. Тоді з 1623 членів Палати громад було всього 17 жінок. Сюди належали переважно активні учасниці суфражистських кампаній. Значну підтримку отримала кандидатка Жіночої партії К. Панкхерст. На жаль, вибори були програні з різницею в 775 голосів лейбористу Дж. Девісону [1, с. 4].

Відмітимо, що у цей час місце в парламенті отримала лише одна жінка – ірландська націоналістка графиня К. Маркевич. Офіційно першою жінкою, яка перемогла на виборах і посіла своє законне місце в парламенті, була кандидатка від Консервативної партії, віконтеса Н. Астор.

Вона брала участь у додаткових виборах 15 листопада 1919 р. від округу Саттон [2]. Зауважимо, що їй вдалося зробити досить успішну політичну кар'єру, переобираючись до Палати громад до 1945 р. Астор під час своїх виступів посилювалася на жіночі цінності, зазначаючи, що жінки, отримавши право голосу, мали використовувати його з мудрістю [4, с. 159–165].

У 1921 р. до Н. Астор приєднується М. Вінтрінгем – депутатка від Ліберальної партії. Під час своєї виборчої кампанії остання не робила публічних виступів. 1923 р. до парламенту було вибрано вже трьох представниць Лейбористської партії, а саме А. Лоуренс, Д. Джоусон і М. Бонфілд. Саме М. Бонфілд отримала невдовзі міністерську посаду як жінка, а вже в 1929–1932 рр. вона обіймала посаду міністра праці та стала першою жінкою-політиком, яка отримала доступ до Таємної ради [2]. Згодом жінок у парламенті стає все більше та ледь не кожна з них бере участь у соціальній допомозі країні та вводить свої закони.

Е. Ретбоун, обрана до палати в 1929 р., активно боролася за надання державної фінансової допомоги матерям на утримання дітей. Таким способом планувалося покращити життя та стан здоров'я дітей із малозабезпечених сімей. Також Ретбоун вважала, що кожна мати повинна мати підтримку від держави [1, с. 91].

Ми можемо стверджувати, спираючись на статистичні дані загальних виборів, що жіноче представництво в Палаті громад у міжвоєнний період було незначним. Його зріст припадає на 1931 р., коли в парламенті було 15 депутатів-жінок, тобто, лише 2,4% від загального складу.

У 1920–1930 рр. британські жінки спробували отримати доступ до верховної палати британського парламенту – Палати лордів. Головною в цьому питанні була громадська активістка та відома феміністка М. Томсон. Вона була дочкою члена Палати лордів, віконта Ронда. Цікаво, що батько заповів свій титул їй, але його місце в Палаті лордів нею успадковане не було [4, с. 159–165].

У 1918 р. список вибраних жінок поповнився. Закономірно, що між політичними партіями Великої Британії розгорнулася боротьба за їх голоси, це мало свої особливості. Більшість усіх листівок і памфлетів спрямовувалися на жіночу аудиторію, стосувалися переважно соціальних проблем [3, с. 83; 4, с. 159–165].

Основною аудиторією, на яку були спрямовані листівки, стали молоді жінки, яких, за переконанням лейбористів, побоювалась Консервативна партія. Консерватори випустили буклет під назвою «Що консервативний уряд зробив для жінок і дітей 1925–1928». Цей буклет містив у собі основні законодавчі акти, що набули чинності в указаний період і стосувалися поліпшення становища жінок і дітей [5, с. 12–35].

Зазначимо, що прийняття подібних законів відбулось відразу після надання жінкам обмежених виборчих прав. У 1929 р. законопроекти про рівне право голосу представляли в Палаті громад мало не щороку. Усі ці закони мали велику підтримку з парламенту та жіночих організацій, але зазнавали поразки через опозицію урядів.

У 1919 р. лейбористи представили білль про жіночу емансипацію, що передбачав надання права голосу жінкам по досягненню 21 року. Його підтримали Постійний спільний комітет жіночих промислових організацій та Національний союз товариства за рівні громадянські права. Цей законопроект пройшов друге читання, але все ж таки був заблокований урядом на етапі розгляду в Палаті лордів. Згодом був прийнятий новий закон про дискваліфікацією за ознакою статі, але він не містив інформації про виборчі реформи [5, с. 96].

У 1924 р. до влади прийшов лейбористський уряд, що проголосив свої принципи щодо рівності чоловіків і жінок. Це дало надію на прийняття закону про рівне виборче право за його кодексом. Дискусії щодо рівності чоловіків і жінок продовжувалися в правлінні консервативного кабінету. Уряд 12 квітня 1927 р. ухвалив цю пропозицію, хоч і без ентузіазму. Акт

про народне представництво «Рівне право голосу» набув чинності 2 липня 1928 р. За допомогою цього закону жінки на рівні з чоловіками мали право обирати та бути обраними до Палати громад по досягненню 21 року [5, с. 96–110].

Висновки. Таким чином, перші жінки-члени Палати громад у Великій Британії зробили вагомий внесок у політику, діяльність парламенту протягом 1918–1939 рр. Вони не тільки оперували законопроектами, а й вносили свої зміни до них, впливали на загальний політичний дискурс. Першими жінками-парламентаріями по праву вважаються Н. Астор, М. Вінтрінгем, А. Лоуренс, Д. Джоусон, М. Бонфілд тощо.

Перспективами подальших наукових досліджень із цієї тематики є з'ясування повного спектру прав жінок-членів Палати громад, ґрунтовних просопографічних портретів представниць парламенту Великої Британії 1918–1939 рр.

Список використаних джерел і літератури

1. Stubbs P. Women and Fiction. Feminism and the Novel 1880–1920. Brighton, 1979. 177 p.
2. Women and Science, Past and Present. Darwin and Gender Project. University of Cambridge. Retrieved from: <https://goo.gl/SqDB16> (дата звернення: 05.01.2024).
3. Гриценко А. П. Усі уроки до курсу «Всесвітня історія». 10 клас. Стандартний та академічний рівні. Харків: Вид. група «Основа», 2012. 239 [1] с.
4. Грубінко А. Європейська політика Великої Британії у партійно-політичному вимірі: консервативні традиції з ліберальним відтінком. *Україна-Європа-Світ: міжнародний збірник наукових праць на пошану професора М.М. Алексієвця*. Тернопіль, 2010. Вип. 5, Ч. 1. С. 159–165.
5. Зашкільник Л. Сучасна світова історіографія: посібник для студентів історичних спеціальностей університетів. Львів: ПАІС, 2007. 312 с.
6. Хрестоматія зі всесвітньої історії. 10 клас.: в 2 ч. Частина 1 / Упорядник А. П. Гриценко. Харків: Вид. група «Основа», 2013. 126[2] с. (Б-ка журн. «Історія та правознавство». Вип. 08(116)).

Наук. керівн.: Голуб А. А.